

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОЛІЙНО-ЖИРОВОЇ ГАЛУЗІ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЇЇ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ

Олійно-жирова галузь є однією з найбільш потужних галузей АПК України, яка об'єднує виробників насіння і олійно-жирової продукції. До складу олійно-жирової галузі входять олійнодобувні підприємства (екстракційні і пресові заводи), підприємства по виробництву маргаринової продукції, майонезу, миловарної продукції та ін. За період з 2000 р. по 2010 р. виробнича потужність олійнодобувних підприємств збільшилась у 3,5 рази, маргаринових виробництв - майже в 1,17 разу, жирових виробництв - більш, ніж у 1,5 рази.

Структуру сировинної бази олійно-жирової галузі у 2010 році можна охарактеризувати наступним чином: виробництво соняшнику становило 70%, ріпаку – 14%, сої – 16,2%. Питома вага соняшника у загальній структурі площ посіву рослинних культур складає близько 16 %. Валовий збір насіння соняшнику у 2010 році в порівнянні з 2000 роком збільшився майже в 2 рази і склав 7,15 млн. т, врожайність – збільшилась в 1,32 разу і склала 16,1 ц/га.

Україна є світовим лідером по експорту соняшникової олії (понад 80 країн світу). Близько 20% всієї рослинної олії, яка виготовляється в Україні, споживається усередині країни, інша частина йде на експорт. У структурі світового експорту соняшникової олії близько 60% належить Україні. Питома вага експорту олійно-жирової продукції у структурі експорту продукції АПК України складає 27%, а у структурі експорту харчової промисловості – 50%.

Подальший розвиток олійно-жирової галузі України пов'язаний із забезпеченням внутрішніх потреб і розширенням експорту. Споживання рослинної олії в Україні у 2010 р. становило 14,8 кг на одну особу (при рекомендованій нормі 13 кг), що відповідає середньоевропейському рівню споживання рослинних олій. Ці тенденції свідчать про переорієнтацію у структурі споживання населення економічно розвинених країн від жирів

тваринного походження до рослинних олій і жирів, збільшення чисельності населення планети та використання рослинних олій для технічних потреб.

До основних проблем, які стримують розвиток олійно-жирової галузі України на сучасному етапі, можна віднести:

- необхідність вдосконалення господарських відносин між переробниками олійної і жирової сировини та суб'єктами господарювання, які є постачальниками сировини, матеріалів і замовниками готової продукції;
- незадовільний стан сировинної бази: розширення посівних площ, зниження кількості внесених мінеральних та органічних добрив на 1 га посівної площі, зниження врожайності соняшнику;
- подальше вдосконалення технологічних процесів виробництва соняшникової олії і продуктів її переробки;
- збільшення обсягів виробництва олійно-жирової продукції і розширення її асортименту;
- ризик відміни експортного мита на насіння соняшнику (у 2011 р. – 11%);
- ризик введення мита на експорт соняшникової олії (передбачається введення з 01.01.2012 р. – у розмірі 10%);
- проблема відшкодування ПДВ експортерам соняшникової олії;
- різкі коливання цін на олійну сировину;
- нестача кредитних ресурсів, особливо в період формування великих обсягів сировини для забезпечення ритмічної роботи олійно-жирових підприємств;
- значний обсяг переробки олійної сировини на давальницьких умовах (у 2010 р. – 85,4%).

Вирішення вище зазначених проблем потребує невідкладної та зваженої підтримки з боку держави, основою якої буде слугувати науково обґрунтований прогноз розвитку олійно-жирової галузі, спрямованої на покращення роботи галузі, підвищенню її ефективності, покращенню експортного потенціалу і як наслідок - збільшення надходжень до бюджету.